

Saulės ir knygos paskirtis vienoda - šviesti ir šildyti

„Niekas kitas taip nesužadina ir neugdo vaiko vaizduotės, kaip knyga. Pamatykime džiaugsmą vaiko akyse, kai jis perskaito pirmąjį žodį ir į rankas pasiima pirmąją knygutę.“

(Astrida Lindgren)

Skaitymas lavina vaizduotę, kūrybingumą, sugebėjimą įsijausti į kito asmens emocijas, suprasti jo pasaulėjautą. Skaitymas ugdo gebėjimą, vartoti kalbą, formuluoti ir išsakyti savo mintis ir jausmus. Kaip sudominti skaitymu vaikus, kurie mieliau žaidžia kompiuteriu ar žiūri televizorių? Kiekvieno žmogaus sugebėjimas įsiminti tam tikrą informaciją, išmokti skaityti, rašyti, skaičiuoti, piešti, muzikuoti yra labai skirtingi. Vieni vaikai domisi knygelėmis, pradeda skaityti anksti ir labai lengvai. Kitiems vaikams – tai sunkus išbandymas.

Moksliniai tyrimai įrodė, kad ankstyvas skaitymas mažiems vaikams skatina smegenų žievės brandą, vaiko kalbinį, socialinį ir emocinį vystymąsi ir pozityviai įtakoja jo vėlesnius mokymosi gebėjimus. Stebėjimai rodo, kad vaikai, kuriems buvo daug skaitoma nuo kūdikystės, sugeba geriau sukaupti dėmesį, ilgiau išsėdi tyliai, greičiau pradeda kalbėti, turtingesnė jų vaizduotė, platesnis žodynas, sėkmingesni mokykloje. Nesvarbu kokio amžiaus vaikas, skaitymas kartu, tai dar viena galimybė su juo pabendrauti.

Vaiko požiūris į skaitymą pirmiausia priklauso nuo šeimos. Daugiausia skaito mokiniai, kuriems kūdikystėje ir vaikystėje dažnai kas nors skaitė. Taip pat vaikai, kurių namuose yra daug knygų ir kurie dažnai mato skaitančius suaugusius savo šeimos narius. Skaitymas gali tapti ir labai mėgstama vaiko veikla. Knygos vaikų gyvenime turėtų užimti tiek pat vietos kaip ir žaidimai.

Pirmieji žingsniai knygos link

Vaiko interesų ir gebėjimų raida yra nepaprastai sparti ankstyvajame amžiuje. Todėl svarbu, kad ir pirmasis kontaktas su knyga būtų ankstyvas. Kuo anksčiau pradėdamos sekti pasakos, tuo geriau. Labai svarbu jau kūdikiui niūniuoti, dainuoti, skaityti eilėraštkus, mokyti įvairių ritminių ir muzikinių žaidimų, nes taip laviname jo klausą, mokome pajusti ritmą, sutelkti dėmesį. Skaitymas

plečia vaiko žodyną, ramina, teikia saugumo jausmą. Svarbus žingsnis – tai tinkamų tekstų, knygelių parinkimas ir jų skaitymas vaikui ir kartu su vaiku.

Iki trejų metų vaiko – mamos, vaiko – tėčio ryšys yra ypatingai svarbūs vaiko kalbos vystymuisi. Jei šį ryšį stiprinsime, sukursime neribotas galimybes tolimesnei vaiko raidai. Nors ir nežinome, skaitydami vaikui, kiek jis suvokia, tačiau, aišku, kad dažniausiai jam tai patinka. Vaikai nori girdėti mamos, tėčio balsą bei klausytis ypatingo žodžio skambesio. Šiame amžiaus tarpsnyje vaikas knyga džiaugiasi „skaitydamas“, t.y. liesdamas, palaižydamas, žiūrėdamas, mėtydamas, griebdamas rankytėmis, vartydamas.

1-2 metų vaikus sudomins knygutės su „paslaptimis“- paveikslėliais, kuriuos reikia rasti atvertus slaptus langelius. Tiks pasakų knygelės su dideliais, ryškiais objektais, paveikslėliais. Šiuo amžiaus tarpsniu labai svarbu pradėti suformuoti kasdienį skaitymo ritualą (pvz., pasodiname vaiką, atverčiame knygelę ir sakome: „*mes dabar su tavim skaitysim*“, nors tik vartom, žiūrim paveikslėlius, sekam pasakas.).

Vaikams skaityti reikėtų labai raiškiai, išraiškingai, nepamirštant:

- leisti į paveikslėlius žiūrėti tiek, kiek mažylis nori;
- klausti: kur yra kiškutis? Ką jis daro? Kas čia?
- vedžioti pirštu tekstą – tai matydamas vaikas nesąmoningai fiksuos, kad tekstą skaitome iš kairės į dešinę, kad skaitome rašytinius žodžius, o ne meškučius, zuikučius ...

Palaiptiesiems gimsta ryšys tarp vaiko ir knygos. Vaikas, tyrinėdamas knygą, atranda ne tik pažįstamus, bet ir naujus reiškinius. Tirdamas knygos iliustracijas, pirmiausia jas „skaito“, vėliau interpretuoja. Tokie būtų pirmieji vaikų pažinties su knyga žingsniai.

Dauguma vaikų nuo dviejų metų amžiaus savo kalboje naudoja literatūrinius išsireiškimus: kartoja girdėtus žodžius, pasakų pradžią ar pabaigą, keičia kalbėjimo toną. Visi šie įgūdžiai įgyjami klausantis dažno knygų skaitymo.

Knygos – puiki priemonė leidžianti tėvams ir vaikams pabūti drauge, bendrauti, kurti tvirtesnius tarpusavio ryšius. Skaitymas teikia žavėjimąsi knygos personažais, įvykiais, todėl svarbu, kad vaikas skaitymą sietų su asmeniniu pasitenkinimu. Skaitymas šeimoje leidžia užsimegzti vaiko skaitymo įpročiams, o, turėdami mintyje, kad vaikai mokosi sekdami suaugusiųjų pavyzdžiu, galime tikėtis, jog vaikas ir pats taps skaitytoju.

Kada pradėti mokyti skaityti?

Rekomenduojama vaikus mokyti skaityti tada, kai jie patys rodo norą ir susidomėjimą knygelėmis, raidėmis, skaičiais, skaitymu. Daugumai vaikų gebėjimas mokytis skaityti išsivysto iki penkerių metų.

Prieš mokant mažuosius skaityti reikėtų išmokyti:

- sudėti daiktus eilės tvarka;

- atpažinti formas;
- skirti dešinę ir kairę puses;
- vykdyti įvairias instrukcijas.

Kad raidės geriau įsimintų...

Raidžių mokymasis ir skaitymas vaikui turi būti malonumas, o ne bausmė. Tam gali padėti įvairūs žaidimai, pratimai:

- Vardo raidė. Vaikui skaitydami knygelę parodykite ir pasakykite garsiai jo vardo pirmąją raidę. Vėliau tą raidę tegu vaikas suranda kitame puslapyje ar kitoje knygelėje. Tai gali būti sesės, brolio, mamos, tėčio vardų raidės.

- Daiktas – raidė. Nupieškite daiktą ir šalia parašykite raidę.
Pvz. Lapas – L, saulė – S, o vaikas tegul nuspalvina.

- Pėdelės. Ant popieriaus apipieškite vaiko pėdą, iškirpkite ir ant kiekvienos pėdutės užrašykite po vieną raidę. Tokiu pėdų takeliu vaikas eina įvardydamas raides.

- Kubeliai – raidės. Padarykite kubelį ir užrašykite ant kiekvienos kubelio sienos po raidę. Tarp vaikui žinomų raidžių turėtų būti viena dar vaikui nepažįstama raidė, kad vaikas galėtų su ja susipažinti. Vaikas meta kubelį ir pasako atverstą raidę. Raides su vaiku lipdykite, siuvinėkite, lankstykite iš popieriaus.

Vaikų mintys apie skaitymą

„Skaitymas – tai kelionė po pasaulį, nes gali daug sužinoti, pakeliauti su knygų veikėjais...“

„Tai gera dovana, nes gali viską perskaityti...“

„Tai mano laisvalaikis...“

„Skaitymas man yra labai sunkus darbas, nes sunkiai sekėsi išmokti skaityti...“

„Skaitydamas geriau išmoksti skaityti...“

„Skaitymas- tai tapimas kitu žmogumi...“

